

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת מרב מיכאלי

פ/25/2452

הצעת חוק יום חינוך ארוך ולימודי העשרה (תיקון – תחולת החוק), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 1 בחוק יום חינוך ארוך ולימודי העשרה, התשנ"ז–1997¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, ההגדרה "התכנית" – תימחק.
2. בסעיף 3 לחוק העיקרי –
- (1) סעיף קטן (ב1) – בטל ;
- (2) בסעיף קטן (ג) –
- (א) במקום "סעיפים קטנים (ב) ו-(ב1)" יבוא "סעיף קטן (ב)";
- (ב) הסיפה החל במילים "ובמוסדות חינוך" – תימחק ;
- (3) בסעיף קטן (ד), הסיפה החל במילים "ובמוסדות חינוך" – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

בשנת 1997 התקבל בכנסת חוק יום חינוך ארוך ולימודי העשרה, התשנ"ז–1997 (להלן – חוק יום חינוך ארוך). מטרתו המוצהרות של החוק הן "לתת הזדמנות שווה בחינוך לכל ילד בישראל כדי להביאו למיצוי מרבי של כישורונותיו" ו"להרחיב ולהעמיק את הידע וההשכלה של התלמיד, להוסיף חינוך לערכים ופעילות חברתית, הכל במסגרת מטרות החינוך הממלכתי כאמור בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג–1953".

החוק קובע כי במוסדות החינוך יונהג יום חינוך ארוך, אשר מוגדר כך : ארבעה ימים בשבוע – שמונה שעות לימוד לפחות ; באחד מימי אמצע השבוע – חמש שעות לימוד לכל היותר ; וביום שישי בשבוע – ארבע שעות לימוד לכל היותר. החוק קובע כי שר החינוך רשאי לשנות את חלוקת שעות הלימוד בין הימים בשבוע, ובתנאי שסך השעות השבועיות לא יפחת מ-41 שעות.

בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט–2009, נוסף לחוק סעיף הקובע שבמוסדות חינוך שבהם פועלת תכנית "אופק חדש" מספר שעות הלימוד בשבוע לא יפחת מ-37 שעות. היות שתכנית "אופק חדש" פועלת היום בכל בתי הספר היסודיים, משמעות התיקון היא שגם במוסדות שבהם חל יום חינוך ארוך, יום הלימודים בימים

¹ ס"ח התשנ"ז, עמ' 204.

הארוכים הוא בן 7 שעות בלבד ומסתיים בין השעות 15:14 ל-14:45. כך יוצא שגם בבתי ספר שבהם חל יום חינוך ארוך, ילדים להורים עובדים עדיין משתמשים בשירותי צהרונים.

סעיף 4 לחוק יום חינוך ארוך קובע כי החוק יוחל בהדרגה ותינתן עדיפות ליישובים, לשכונות, למוסדות חינוך ולשכבות גיל אשר לדעת שר החינוך זקוקים לסיוע נוסף בחינוך וזאת בתנאי שהחלת החוק תושלם עד שנת הלימודים התשפ"ג (שנת הלימודים 2022/23). מועד סיום ההחלה של החוק נדחה שוב ושוב בחוקי ההסדרים השונים, והדחיה לשנת הלימודים התש"ף הייתה הדחיה השביעית במספר. לפי נתוני משרד החינוך, בשנת הלימודים התשע"ה (2015/16), חל חוק יום חינוך ארוך על כ-290 אלף תלמידים: כ-250 אלף בבתי הספר היסודיים, וכ-40 אלף בגני הילדים. מספר זה מהווה כ-20% מכלל התלמידים בבתי הספר ובגנים. מספר מוסדות החינוך שהחוק חל עליהם הוא 2,170 : 1,485 גני ילדים ו-714 בתי ספר.

בכל הגילאים ובכל רמות החינוך קיים פער אדיר בין שעות הפעילות של מסגרות החינוך שמממנת המדינה ובין שעות העבודה במשק. בגנים הציבוריים ובבתי הספר יום הלימודים הרשמי מסתיים בשעות הצהריים. לאור חלקיות המענה שמספקת מערכת החינוך וריבוי שעות העבודה, נאלצים ההורים להסתמך על מסגרות פרטיות לסגירת הפער, ובפרט על צהרונים. בשל העובדה כי מסגרות אלה זוכות לפיקוח חלקי או שאינן זוכות לפיקוח כלל, הן נבדלות זו מזו בטיב המבנים, בהכשרת הצוות, ביחס בין מספר הילדים ובין מספר אנשי הצוות, בגודל הקבוצות, בתוכן הפדגוגי ולמעשה בכל פרמטר אפשרי. מצב זה גורם בהכרח להעמקת הפערים החברתיים בחברה הישראלית, כך שילדים מבתים אמידים יותר זוכים לחינוך איכותי יותר בגילאים הצעירים. בשל ההשפעה האדירה של איכות החינוך בגיל זה על מיומנויות חיים ולמידה בעתיד, מצב עניינים זה הוא בעל השלכות דרמטיות על שוויון ההזדמנויות העומדות בפני ילדים הבאים מרקע שונה ועל סיכויי המוביליות החברתית של ילדים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך.

מחקרים בינלאומיים מראים כי יישום יום לימודים ארוך משפיע לחיוב על תעסוקת נשים. מחקר שבדק את השפעת יום חינוך ארוך במקומות שבהם הוא פועל בארץ, מצא קשר בין הגדלת שעות העבודה השבועיות ובין יישום יום חינוך ארוך, בקרב אימהות חד הוריות. כמו כן, במקומות שבהם יושם החוק, נמצאה השפעה חיובית על שיעור הגידול בהכנסתן של אימהות.

לאור השפעותיו החיוביות של יום לימודים ארוך, לרבות תרומתו הברורה לצמצום הפערים החברתיים ולהקלה בנטל שבו נושאים ההורים, הצעה זו נועדה לשים קץ לדחיות החוזרות ונשנות של יישומו המלא של חוק יום חינוך ארוך, ולהחילו באופן מלא החל משנת הלימודים הבאה. כמו כן, הצעת החוק נועדה לבטל את התיקון לחוק יום חינוך ארוך משנת 2009, שקיצר את מספר שעות הלימודים בבתי ספר יסודיים שבהם מופעלת תכנית אופק חדש. בכך, הצעת החוק קובעת כי כל גני הילדים ובתי הספר היסודיים במערכת החינוך הממלכתית ייהנו מיום לימודים ארוך בן 41 שעות שבועיות לפחות.

הצעת החוק נכתבה בסיוע שדולת הנשים בישראל.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (1268/24/פ).

הצעת החוק זהה לפ/1268/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום

כ"ט בשבט התשפ"ג (20.02.2023)